

Viljandi maakonnas Viljandi vallas Tiku kinnistu (registriosa nr 3812439, katastritunnus 79701:001:0017; edaspidi *Tiku kinnistu*) eraldisel 9 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Multiland OÜ volitatud isiku Taavi Lutsari 16.06.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 81, metsaseaduse § 41 lõige 81 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Viljandi maakonnas Viljandi vallas Tiku kinnistu eraldisel 9 lageraie keskkonnamõjude hindamise (KMH).

1.2. Kavandatud raiete registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Kavandatud lageraiel ei ole merikotkale olulist mõju, kui raie teostatakse väljaspool ajavahemikku 15.veebruar – 31.juuli (merikotka pesitsusperiood)

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Multiland OÜ volitatud isik Taavi Lutsar esitas 16.06.2025 Keskkonnaametile metsateatise, millega kavandab Tiku kinnistu eraldisel 9 (0,92 ha) lageraie hinnangulise raiemahuga 242 tm. Metsateatis on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris numbriga 50001137682. Eesti looduse infosüsteemi EELIS (edaspidi *EELIS*) andmetel asub kavandatav raieala Valma merikotka piiritletud elupaigas ja piirneb Valma merikotka püsielupaiga piiranguvööndiga ning Võrtsjärve linnu- ja loodusala.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Tiku kinnistul kavandatakse lageraiet eraldisel 9 (0,92 ha) hinnangulise raiemahuga 242 tm.

Lageraie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine. Lageraie korral raiutakse raielangilt kahe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud seemne- ja säilikuud.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Tiku kinnistu asub Viljandi maakonnas, Viljandi vallas. Kavandatav raie jääb alale, kus kehtib 2020. aastal kehtestatud Viljandi valla üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

¹ <https://www.viljandivald.ee/viljandi-valla-uldplaneering-koostamisel>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Tiku kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustus piirkonnas.

Tiku kinnistu eraldisel 9 kavandatava lageraiega piirneb sama kinnistu eraldis 4, kus on registreeritud kehtiv lageraie metsateatis (0,66 ha, kavandatava raiemahuga 150 tm).

Tiku kinnistu eraldisel 9 kavandatava lageraie mõjualas³ (30m) asuvad sama kinnistu eraldised 9 (0,11 ha) ja 7 (0,58 ha), kus on registreeritud kehtivad harvendusraie metsateatised.

Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raiala asub jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübis. Raialal kasvab küps kase enamusega puistu.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus lageraie läbi viiakse. Lageraie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, lageraie ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme

EELIS-e andmetel asub eraldis 9 Valma merikotka elupaigas ja piirneb Valma merikotka püsielupaiga piiranguvööndiga. Valma merikotka püsielupaiga kaitse-eesmärk on toodud välja määruses „Merikotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“⁴ (edaspidi kaitse-eeskiri).

Valma merikotka püsielupaik hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid Võrtsjärve linnu- ja loodusala. Merikotkas on Võrtsjärve linnuala üheks kaitse-eesmärgiks.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusüriting „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

⁴ Vabariigi valitsuse 21.07.2010 määrus nr 33.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Välisõhk ja kliima - kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus - kavandatud raie ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - raialal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta. Raie on kavandatud 0,92 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Vesi - Raialal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Kavandatava raie mõju veerežiimile ei ole oluline.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordse lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Eelpool nimetatud raie piirneb Võrtsjärve loodus- ja linnualaga. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Valma merikotka püsielupaiga ega Võrtsjärve linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist.

Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisenä käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

EELIS-e andmetel piirneb kavandatav lageraie Võrtsjärve linnu- ja loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 võrgustikku. Kuigi piirneva lageraie tõttu võib tekkida linnu- ja loodusala servas tormimurdu, siis servaalal esinev tormimurd ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt Võrtsjärve linnu- ja loodusala kaitse- eesmärgi ega ala terviklikkust.

EELIS-e andmetel asub kavandatav raieala Valma merikotka elupaigas. Merikotkas on Võrtsjärve linnuala üheks kaitse-eesmärgiks. Merikotka kaitse tegevuskava kohaselt on merikotkas väga tundlik pesitsusaegse häirimise suhtes ja võib kurna hüljata ühekordse häirimise tulemusena. Merikotkast häirivad pesitsusaegsed raie- ja istutustööd, puidu väljavedu, kuivenduskraavide ning väljaveoteede rajamine ja hooldamine, inimeste juhuslik liikumine, sh pesa lähedal ATV vm maastikusõidukiga sõitmine (Cramp, Simmons 1987). Uuringute kohaselt on merikotkas häirimise (sh metsaraie) suhtes kõige tundlikum perioodil 15. veebruarist kuni 31. juulini, mil ei tohiks raietöid teha pesast vähemalt 500 m kaugusel. Lähim merikotka pesa asub kavandatud raiealast ca 250 m kaugusel kagu suunas.

Valma merikotka piiritletud elupaiga suuruseks on 80,95 ha, millest ca 25 ha asub Valma merikotka püsielupaiga sihtkaitsevööndis ja 2,89 ha asub Valma merikotka püsielupaiga piiranguvööndis. Piiritletud elupaiga alal asub 3 merikotka pesa. Raiealale lähim pesa, mis jääb püsielupaiga alale on Eesti looduse infosüsteemi kantud 2011. a ja on olnud valdavalt ka asustatud. Tegevuskava kohaselt piiritletakse merikotka elupaigalaik vähemalt 200, soovituslikult kuni 500 m kauguseni pesast, mis sisaldab pesametsa (pesapuu ja samailmeline pesitsemiseks sobiv mets selle ümbruses), pesitsemiseks sobivaid vanu puid ja pesitsusaegset häirimistundlikku ala. Merikotkale tundlikumad ja olulisemad alad on tsoneeritud püsielupaiga alale. Püsielupaiga sihtkaitsevööndisse on hõlmatud kogu pesitsemiseks sobiv vana pesamets, kuhu varupesade rajamise tõenäosus on suur. Valma merikotka piiritletud elupaigas on sihtkaitsevööndisse tsoneeritud kokku ca 25 ha merikotka elupaigaks sobivat ala, kus majandustegevus (sh metsaraie) on keelatud. Püsielupaiga ümbritseval elupaiga alal on tegemist merikotkale pesitsusperioodil häirimistundliku alaga, kus tuleb tagada liigi säilimiseks pesitsusaegne rahu.

Merikotka pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui raietöid (sh metsamaterjali kokkuvedu) tehakse ajavahemikul 1. augustist 14. veebruarini, s.o väljaspool merikotka

⁵Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

pesitsusaega ning kevadperioodil metsamaterjali laoplatid rajatakse pesast kaugemale kui 500 m. Vanade haruliste puude (nt mänd ja haab) grupiti säilikpuudeks jätmise (vähemalt 10 tm/ha kohta või 20 puud/ha), aitab kaasa lageraielangil merikotka elupaigaks vajalike tingimuste säilimisele.

Lageraie langi servas võib tekkida tormikahjustusi, kuid väikesel alal ei ole sellel püsielupaigale olulist mõju.

Väikesel pindalal (0,92 ha) kavandatud lageraie ei mõjuta oluliselt Valma merikotka piiritletud elupaiga seisundit, kui raie teostamisel ning metsamaterjali kokkuveol järgitakse ajalist piirangut.

Arvestades eeltoodud kavandatud tegevus ei mõjuta oluliselt merikotka elupaika. Seega ei ole kavandatud raiel olulist mõju merikotkale ega tema elupaigale ja kavandatud raie ei kahjusta Võrtsjärve linnuala kaitse-eesmärke.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu muid Võrtsjärve linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide kasvukohti, siis kavandatud raietegevus Võrtsjärve linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatud raie ei mõjuta ebasoodsalt Võrtsjärve linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud Valma merikotka piiritletud elupaigas ja Valma merikotka püsielupaiga piiranguvööndiga piirneval alal. Mõju Valma merikotka piiritletud elupaigale ja Valma püsielupaiga kaitse-eesmärgile, mis kattuvad Võrtsjärve linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud peatükis 3.3.1.2.

Alal ei esine ka muid Valma merikotka püsielupaiga piiranguvööndi kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi mida raie mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, poollooduslike koosluste tegevuskavaga, kaitsekorralduskavaga ja kaitse-eeskirjaga, looduskaitse-, ja metsaseadusega, ja eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseseaduse § 55 lõike 6 kohaselt on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik häirimine paljunemise ja poegade kasvatamise ajal keelatud, mistõttu seatakse raietöödele ajaline piirang.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud raiel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud,

rakendades projekti osana looduskaitseseaduse § 55 lõikest 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Võrtsjärve linnu- ja loodusale mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitse-õuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus on koos metsateatiste otsustega Avalikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Marek Paaküla

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond